

කොසොල් රටට අයත් එක්තරා ප්‍රදේශයක කන්දක් පාමුල මාතිගාම නම් ජනගහනයෙන් පිරි ගමක් තිබුණා. ඒ ගමේ ගම් ප්‍රධානියාගේ නම මාතික. ඔහුගේ මවක් මාතික මාතා නමින් ප්‍රසිද්ධව සිටියා. වරක් හික්ෂුන් වහන්සේලා හැට නමක් බුදුරදුන්ගෙන් කමටහන් ලබාගෙන වස්විසීමට තැනක් සොයා පිටත් වුණා. එසේ යන අතර මේ මාතික ගමට වැඩි උන්වහන්සේලා එහි පිඬු සිඟා වැඩියා. හික්ෂුන් වහන්සේලා දැක පැහැදුණු මාතික මාතා උන්වහන්සේලා සියලු දෙනා සිය ගෙට වැඩමවා ප්‍රණීත ආහාරයෙන් වැළඳෙව්වා. වළඳා අවසානයේ ඔබ වහන්සේලා කොහි වඩින්නාහුදැයි ඇය විමසුවා. තමන් වස් විසීමට තැනක් සොයන බව උන්වහන්සේලා පැවසුවා. “ ස්වාමීනි, මේ ගමේ වස් වසනු මැනවි. එවිට අපටත් පන්සිල් රකින්නට අටසිල් රකින්නට පින් දහම් කරගන්න හැකි වේ” යැයි කියා එතුමිය වස් ආරාධනා කළා. හික්ෂුන් වහන්සේලා එය කරුණාවෙන් පිළිගත්තා.

ඇය පිළියෙල කර දුන් විහාරයෙහි වස් විසූ හික්ෂුන් වහන්සේලා පළමු දවසේ ම එක් රැස්වී මෙසේ කතිකා කර ගත්තා. “ අවැත්නි අප ප්‍රමාද වීම නුසුදුසු ය. ප්‍රමාද වන අපට අට මහා නරකය අපේ ම ගෙවල් මෙන් දොරවල් විවෘත කරගෙන සිටියි. අපි ජීවමාන බුදුරදුන්ගෙන් කමටහන් ගෙන මෙහි ආවෙමු. බුදුවරු නම් කපටි කමින් රැවටිය හැක්කෝ නොවෙති. නිසි පිළිවෙතින් සැබෑ දෙයින් ම සතුටු වන්නෝ වෙති. ඒ නිසා නොපමා වන්න. දෙදෙනෙකු එක් තැන නො විසිය යුතු ය. සවස වැඩි මහලු ඇත්තන්ට උපස්ථාන කරන වේලාවේත් උදෑසන පිඬු පිණිස යන වේලාවේත් පමණක් මුණ ගැසෙමු. රෝගී වූ කෙනෙකු ගෙඩිය ගැසූ විට සියල්ලන් පැමිණ උපස්ථාන කරමු”.

මෙසේ කතිකා කරගෙන උන්වහන්සේලා මහණ දම් පුරති. උපාසිකාව හවස් වරුවේ ගිලන්පස ද රැගෙන විහාරයට ගියා ය. හික්ෂුන් වහන්සේලා පෙනෙන්නට නැත. එහි සිටි මිනිසුන්ගෙන් විමසූ විට උන්වහන්සේලා වහන්සේ වෙන වෙන ම විවේක තැන්වල ය. ගෙඩිය ගැසූ කල රැස්වෙනු ඇතැයි

කීවෝ ය. ඇය ගෙඩිය ගැසුවා ය. හික්ෂුන් වහන්සේලා කාට හෝ අපහසුවක් ඇතැයි සිතා එහි වැඩියෝ ය. එවිට මානික මාතෘ උන්වහන්සේලා වැඳ “ ස්වාමීනි, දෙනමක් එක් මගකින් එනු පෙනුණේ නැත. ඔබ වහන්සේලා හේද වී සිටින බවක් පෙනෙනවා කුමක් හෝ ආරවුලක් දැයි ඇසුවා ය. එවිට උන්වහන්සේලා අප වෙත වෙත ම හිඳිමින් මහණ දම් පුරනවා’ යැයි පැවසුවා. මහණදම් නම් කුමක් දැයි උපාසිකාව ඇසුවා. “ උපාසිකාවනි, ද්වන්තිංසාකාරය මෙනෙහි කරමින් මෙම ශරීරයේ දිරාපත් වීම නැසී යාම සලකා බලමින් විසීම අපේ කමටහන යි. එය අපේ මහණකම ” යැයි උන්වහන්සේලා පැවසුවා. එවිට මානික මාතාව “ ස්වාමීනි, ඒ කමටහන් අපට නුසුදුසු දැයි ඇසුවා. එය වැඩිමට කිසිවෙකුට බාධාවක් නැතැයි කී විට “ එසේ නම් අපටත් ඒ කමටහන දෙන්නැ’යි ඇය ඉල්ලා සිටියා. උන්වහන්සේලා ඇයට ඒ කමටහන ඉගැන්වුවා. එතැන් පටන් ද්වන්තිංසාකාරය සප්තකායනා කරමින් ශරීරයේ දිරාපත් වී යාම, නැසී යාම මෙනෙහි කළ මානික මාතෘ හික්ෂුන් වහන්සේලාට පෙර අනාගාමී ඵලයට පත් වුණා. එතුමිය ඒ සමග ම දිවැස්, දිව කන්, පරසින් දන්නා නුවණ වැනි අභිඥාවන්ටත් පත්වුණා.

මාර්ග ඵල සමාපත්තියෙන් නැගිට දිවැසින් බැලූ එතුමියට තමාගේ බුදු පුතුවත් තවම කිසි මග පලයක් නොලැබූ බව වැටහුණා. ඊට හේතු මොනවාදැයි බැලූ ඇයට රහත් වීමට වුවමනා කරන සේනාසන පහසුව ආහාර පහසුව සහ උපස්ථායක පුද්ගලයන්ගේ පහසුව ප්‍රමාණවත් නොවන බව වැටහුණා. ඇය ඒ සියලු දේවල් උන්වහන්සේලාට ගැලපෙන පරිදි පිළියෙල කර දුන්නා. දිවසින් බල බලා උන්වහන්සේලාගේ සිතේ හැටියට ආහාර පාන බේත් හේත් ආදී පහසුකම් සැලසුවා. හිතකර පහසුකම් නිසා උන්වහන්සේලාගේ සිත එකඟ වුණා. සියලු දෙනා වහන්සේ වස් අවසන් වන විට විදර්ශනා වඩා සිවුපිළිසිඹියාපත් රහතන් වහන්සේලා බවට පත් වුණා. වස් අවසානයේ මානික මාතාවට මුවනොසැහෙන තරම් ස්තුති කොට පින් අනුමොදන් කළ උන්වහන්සේලා බුදුරජාණන් වහන්සේ දකිනු පිණිස පිටත් වුණා. උපාසිකාව පසු ගමන් කොට නැවතත් ඒ ගමට වඩිනු මැනවැයි ඇරයුම් කොට සමුගෙන නැවතුණා.

ඒ හික්ෂුන් වහන්සේලාත් සැවැත් නුවරට ගොස් බුදුරදුන් බැහැ දැක වැඳ එකත්පසෙක හිඳගත්තා. බුදුරජාණන් වහන්සේත් “ කෙසේ ද? මහණෙනි, වස් කාලය පහසුවෙන් විසුවා ද? යැපීමට තරම් පිණිඩපාතාදිය ලැබුණා ද? දුකක්

පීඩාවක් නොවී දැයි විමසුවා. එවිට උන්වහන්සේලා “ ස්වාමීනි, අපට කිසි අපහසුවක් වුනේ නැහැ මානික මාතෘ නම් උපාසිකාව අපේ අදහස් දැනගෙන අපේ හිතේ හැටියට ආහාර පාන බේත් හේත් සපයමින් උවටැන් කළා යැයි ඇගේ ගුණ ප්‍රකාශ කළා. එක්තරා හික්ෂුන් වහන්සේ නමකට ද මේ ගුණ කථාව අසන්නට ලැබුණා. මානික මාතාවගේ සැලකුම් ලැබීමට කැමැත්තෙන් උන්වහන්සේත් බුදුරදුන්ගෙන් කමටහන් ලබා ගෙන උන්වහන්සේගෙන් අවසර ද ගෙන ඒ ගමට වැඩියා. වැඩි දවසේ ම උන්වහන්සේට විහාරය අතුපතු ගා ගන්නට කෙනෙකු ඕන වුණා. ඒ බව දිවසින් දුටු මානික මාතාව ඒ සඳහා මිනිසෙකු එව්වා. බොන්නට දෙයක් ගැන සිතුවිට එය ද ලැබුණා. පසුදා උදෑසන ම කට දවිල්ලකුත් සමග සිනිඳු කැඳක් ඇත්නම් හොඳයැයි සිතූණා. නොබෝ වෙලාවකින් එය ද ලැබුණා. මේ සියල්ල ලැබුණු විට ඒ මාතාව දකින්නට ඇත්නම් හොඳ යැයි සිතූණා. තමාගේ බුදුපුතු අද තමා දකිනු කැමැත්තෙන් සිටිතියි දැනගත් එතුමිය මිහිරි බොජුන් ද පිළියෙල කරගෙන පැමිණ උන්වහන්සේ බැහැ දුටුවා. ඒ හික්ෂුන් වහන්සේත් දන් වලදා අවසානයේ “ උපාසිකාවෙනි, මානික මාතෘ නම් ඔබ දැයි විචාළා. දරුව, එසේ යැයි ඇය කීවා. ඔබ අනුන්ගේ සිත දන්නවා දැයි උන්වහන්සේ ඇසුවා. එසේ අසන්නේ ඇයි දැයි විමසූ විට තමා සිතූ පැතු සියල්ල ඇය ඉටු කළ නිසා යැයි කීවා. එවිට ඕනොමෝ “ දරුව, පරසින් නොදන්නා අයත් මෙසේ කරනවා දැයි පරසින් දන්නා බව නොකියා කීවා.

ඒ ඇසීමෙන් හික්ෂුන් වහන්සේට මහත් බියක් ඇති වුණා. “ පුහුදුන් අප හොඳ දේත් නරක දේත් සිතෙනවා. මෙතුමියට ඒ සිල්ල දැනෙනවා. යම් විදියකින් මගේ සිතට අයුතු සිතිවිල්ලක් ආවොත් බඩුත් සමග සොරු කෙස්වල්ලෙන් අල්ලාගත්තා වාගේ මා ඇයට හසුවෙනවා. මෙය මට මහ දුකක්. මෙනහින් මා පලා යා යුතු යැයි උන්වහන්සේට සිතූණා. ඒ සිතත් දැනගත් එතුමිය ඔබ කොහි යන්නේ දැයි විමසුවා. “ උපාසිකාවෙනි, බුදුන් හමුවට යමි”යි කීවා. ස්වාමීනි මෙහි වසනු මැනවැයි ඇය පෙරැත්ත කරද්දීම උන්වහන්සේ පිටත්ව ගොස් බුදුරදුන් බැහැ දුටුවා. එවිට බුදුරජාණන් වහන්සේ “ මහණ, ගිය ගමන් ම ආපසු ආවේ මන්දැයි විමසුවා. “ ස්වාමීනි, ඒ උපාසිකාව අප සිතන සියල්ල ම දන්නවා. නරක දෙයක් සිතූණත් ඇයට දැනෙනවා. ඒ නිසා බියෙන් පැමිණියෙමි”යි උන්වහන්සේ කියා සිටියා. එවිට බුදුරජාණන් වහන්සේ මහණ, වඩා හොඳ, ඔබ එහි ම සිටියා නම් යැයි වදාළා ඒත් උන්වහන්සේ අපහසු යැයි කී විට මහණ, ඔබට එක දෙයක් රැකිය හැකි දැයි උන්වහන්සේ ඇසුවා. ඒ

කුමක් දැයි විමසූ විට සිත පමණක් රකින්නැයි වදාරා රැකීමට අපහසු සිත රැකීමයි හොඳ, නිග්‍රහ කොට දොස් දැකීමට අපහසු සිතට නිග්‍රහ කිරීමයි ඔබ කළ යුත්තේ. ඔබ තමාගේ සිතට ම නිග්‍රහ කර ගන්න වෙන කිසිවක් නොසිතන්න.

**දුනතිගහසස ලහුනො - යතථ කාම නිපාතිනො
චිත්තසස දමථො සාධු - චිත්තං දන්තං සුඛාවහං**

නිග්‍රහකොට දොස් කියා සකස්කර ගැනීමට පහසු නැති, වහ වහා ඉපදී නැසී යන, කැමති කැමති අරමුණුවල වැටෙන, මේ සිත දමනය කර ගැනීම යහපත් ය. එසේ දමනය කර ගත් සිත සන්සුන් වීමෙන් සැනසිලි සුවයන් මාර්ග ඵල ලැබීමෙන් නිවන් සුවයන් ගෙන දෙන්නේ ය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ හික්ෂුවට මෙසේ අවවාද කොට උන්වහන්සේ මානික මාතාවගේ විහාරයට ම පිටත් කර යැවූ සේක. එහි ගිය උන්වහන්සේ සිත දමනය කර ගෙන මහණදම් පුරන්නට වුණා. උපාසිකාවන් සුදුසු ගුරුවරයෙකුගෙන් සුදුසු අවවාද ලැබී මගේ පුතා ආපසු ආවේ යැයි සතුටු වී උන්වහන්සේගේ සිත හොඳින් දූන, උන්වහන්සේට සුදුසු සෙනසුන්, සුදුසු ආහාර, සුදුසු උපස්ථාන නිතර සැලසුවා. උන්වහන්සේ ඒ සියල්ල ලබා නොබෝ දිනකින් රහත් පලයට පත් වුණා.

- අභ්‍යාස**
01. වැදූ මව් අතහැර පැමිණි ඔබට දායිකා මව්වරුන්ගෙන් ලැබෙන මව් සෙනෙහස ගැන මව් ගුණ කථනයක් කරන්න.
 02. මානික මාතා කථාව ඇසුරෙන් බණක් පිළියෙල කර ගෙන බුද්ධ වන්දනා අවස්ථාවේ දී උපාසිකාවන්ට දේශනා කරන්න.
 03. අපව රැකබලා ගන්නා දායක දායිකාවන්ට ඇසෙන දූතෙන මානයේ පමණක් නොව ඔවුන් නැති තැනැත් අප හැසිරිය යුතු අන්දම ගැන මෙම කථාවෙන් කියවෙන පාඩම කුමක් දැයි විස්තර කරන්න.